

Rugsėjo 29 dieną įvyko pirmoji projekto “Ne | tobuli. Antras žingsnis” sesija Panevėžio pataisos namuose ir Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriuje – pataisos namuose. Ši sesija buvo skirta tapybai, ją vedė dailės edukatorė Eglė Dragūnaitytė. Abiejų sesijų metu dalyviai buvo skatinami tapyba išreikšti savo svajones, mintis ir jausmus per abstrakčią tapybą. Užduotys buvo pateiktos atsižvelgiant į kiek skirtingą auditoriją (vienu atveju – moterys, kitu – jaunuoliai); abiem atvejais rezultatas pranoko išankstinius lūkesčius.

“Menas yra žmogaus kalba, kuriai nereikia žodžių, ir ją mokame mes visi. Menas padeda kai liūdna, kai skaudu, ilgu, kai pikta, kai trūksta supratimo, meilės” – tokiais žodžiais dailės edukatorė paskatino nežinia kada teptuką laikiusius nuteistuosius ir nuteistasias drąsiai padėti pirmą potėpį ant baltos drobės. Dažnai netinkamas elgesys gali kilti iš nežinojimo, kaip išreikšti susikaupusias emocijas. Šįkart emocijos liejosi spalvomis.

Eglė – charizmatiškas žmogus, aiškiai, drąsiai ir suprantamai formuluojantis mintis. Sesijų dalyviai patyrė, kad abstrakti tapyba ir kasdienybė yra taip arti viena kitos, jos persipina ir viena kitą papildo. Eglė norėjo, kad bausmę atliekantieji pajautų, kad gyvenime yra ir kitų malonumų, nei tie, kurie yra jiems įprasti. “Dauguma pripratę siekti greitesnių malonumų – tai gali būti alkoholis, rūkalai, dominavimas aplinkoje ar aplinkos dominavimas. Kitokie malonumai gal nėra taip lengvai pasiekiami kaip alaus butelis, bet jie yra prieinami. Argi žmogui išgyventi vieną valandą maloniai nėra pasiekimas?” – kalbėjo Eglė Dragūnaitytė. Nors intensyvus darbas reikalavo nemažai energijos, po dviejų prarastų sesijų ji šypsojosi: “Man gražiausia matyti, kaip keičiasi, kaip nušvinta jų veidai, pažiūrėjus į savo paveikslą iš kelių žingsnių atstumo. Juk džiaugsmas mus skatina daryti gerus darbus, ne bausmės.”

Kita pamoka – savęs atradimas. “Kaip galiu žinoti, kas man sekasi, jei nepabandžiau?” – nuteistųjų klausė edukatorė Eglė Dragūnaitytė. Ji tiki, kad kiekvienas žmogus gali ką nors sukurti ir skatino sesijos dalyvius bandyti, nesakyti “aš nemoku, negaliu”, ar “man nepavyksta”. Tą savais žodžiais patvirtino vienas jaunuolis po sesijos Kaune. Jau atsisveikinęs jis dar kelis kartus grįžo į patalpą, kad pakartotų savo dienos atradimą: “Aš net nežinojau, kad moku piešti.”

Tiek Panevėžyje, tiek Kaune, į tapybos sesiją įsitraukė ir pataisos namų darbuotojai. Jie lygiomis teisėmis ėmėsi teptuko, klausė instrukcijų, įsitraukė į spalvines improvizacijas. Nuteistiesiems matyti, kad šalia tapo pareigūnas, buvo net labai svarbu. Tos 90 minučių buvo bendra šių grupių patirtis.

Panevėžio pataisos namų direktoriaus pavaduotoja Loreta Skrickienė taip apibūdino savo

patirtį: „Užsiėmimas leido pajusti, jog kiekvienas turime gebėjimų ir galių, kurių galbūt nežinojome turėti. Nežinojome, nes niekad nebandėme. Su teptukais rankose supratome, kad galime ir mokame kalbėti spalvomis, dažais ant drobės išreikšti tai, kas džiugina ar liūdina, sukelia įtampą ar teikia vilties. O jei galime tai, galbūt galime ir kur kas daugiau? Turime tik nepristigti drąsos bandyti... Tokio pobūdžio užsiėmimai nuteistiesiems itin naudingi – nes leidžia į pasaulį, gyvenimą pažvelgti iš kitos perspektyvos, pamatyti save tarsi iš šalies, atskleisti sau pačiam dar nežinomus gebėjimus, suvokti ryšį tarp „noriu“ ir „galiu“. Tokiu būdu atveriamas kelias naujiems, netipiniams elgesio modeliams, kitokiam socialinės realybės ir savo vaidmens joje suvokimui“.

Abiejų tapybos sesijų metų tvyrojo rami atmosfera, nuteistieji išlaikė koncentraciją ir dėmesį. Sesuo Fausta Palaimaitė, užsiimanti nuteistųjų sielovada Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriuje – pataisos namuose, dalinosi: „Vaikiniai susitikime dalyvavo noriai, buvo įsitraukę, susikaupę, ramūs ir bendradarbiaujantys. Paslaugiai valė stalus, plovė teptukus, tiesiog buvo draugiška ir vieninga komanda. Jaudinantis buvo žvilgsnis į paveikslus, spontaniškai rodė, kokie darbai labiausiai patinka, komentavo, ką mato, o iš užsiėmimo išėjo praturtėję, pradžiugę.“ Ramus elgesys, bendravimas, vienas kito darbo pagyrimas šioje aplinkoje – jau pasiekimas ir žingsnis į priekį.

Norėjosi išgirsti autentiškus pirmąkart su nuteistaisiais dirbusios dailės edukatorės Eglės Dragūnaitytės patyrimus, todėl vis klausėme, kuo užsiėmimas su jaunuoliais Kaune skyrėsi nuo įprastos dailės pamokos. Eglės atsakymas mus nustebino: „Tikėjausi atšiauresnės aplinkos. Man jie visiškai nesiskyrė nuo mano mokinių. Kiekvienoje klasėje tokių jaunuolių yra. Jei mes pasikeistume vietomis su jais, jei būtume užaugę ten, kur jie gyveno, neaišku, ar mes išvis būtume išgyvenę. Per vieną susitikimą negali pakeisti jų gyvenimo, bet šis susitikimas buvo sėkla. O bet kokia sėkla kada nors sudygs.“

Projektas „Ne|tobuli. Antras žingsnis“ į pataisos namus grįš dar du kartus. Meninės veiklos tęsis jungiant skaitmenines technologijas ir taikomuosius teatro metodus.

